

Lithological varieties along the Vladayska River on the territory of Sofia

Литоложки разновидности по поречието на Владайска река на територията на София

Yordanka Donkova
Йорданка Донкова

Geological Institute, Bulgarian Academy of Sciences, 1113 Sofia; E-mail: idonkova@abv.bg

Abstract. Along the Vladayska River on the territory of Sofia are analyzed Quaternary sediments from five different sites (24 samples). On the base of this investigation are composed two three-component diagrams to define the sedimentary varieties. To determine the sedimentary environments (river channel or overbank deposits) in studied area are used relationships between structural parameters Mz , σ_1 and Sk .

Keywords: lithological varieties, Quaternary sediments, Vladayska River, Sofia.

Въведение

Обработени са 24 броя проби кватернерни седименти от 5 различни обекта по поречието на Владайска река на територията на София: разкритие в квартал „Княжево“, сондажи от квартали „Зона Б-5“ и квартал „Сердика“, археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35 и са ползвани данни за археологически обект на ул. „Цветан Минков“ № 12 от Todorova et al. (2020). Взетите материали са подложени на пълен набор седиментоложки анализи, като в настоящото съобщение са представени само литоложките разновидности и седиментационните обстановки на формиране на кватернерните отложения.

Резултати

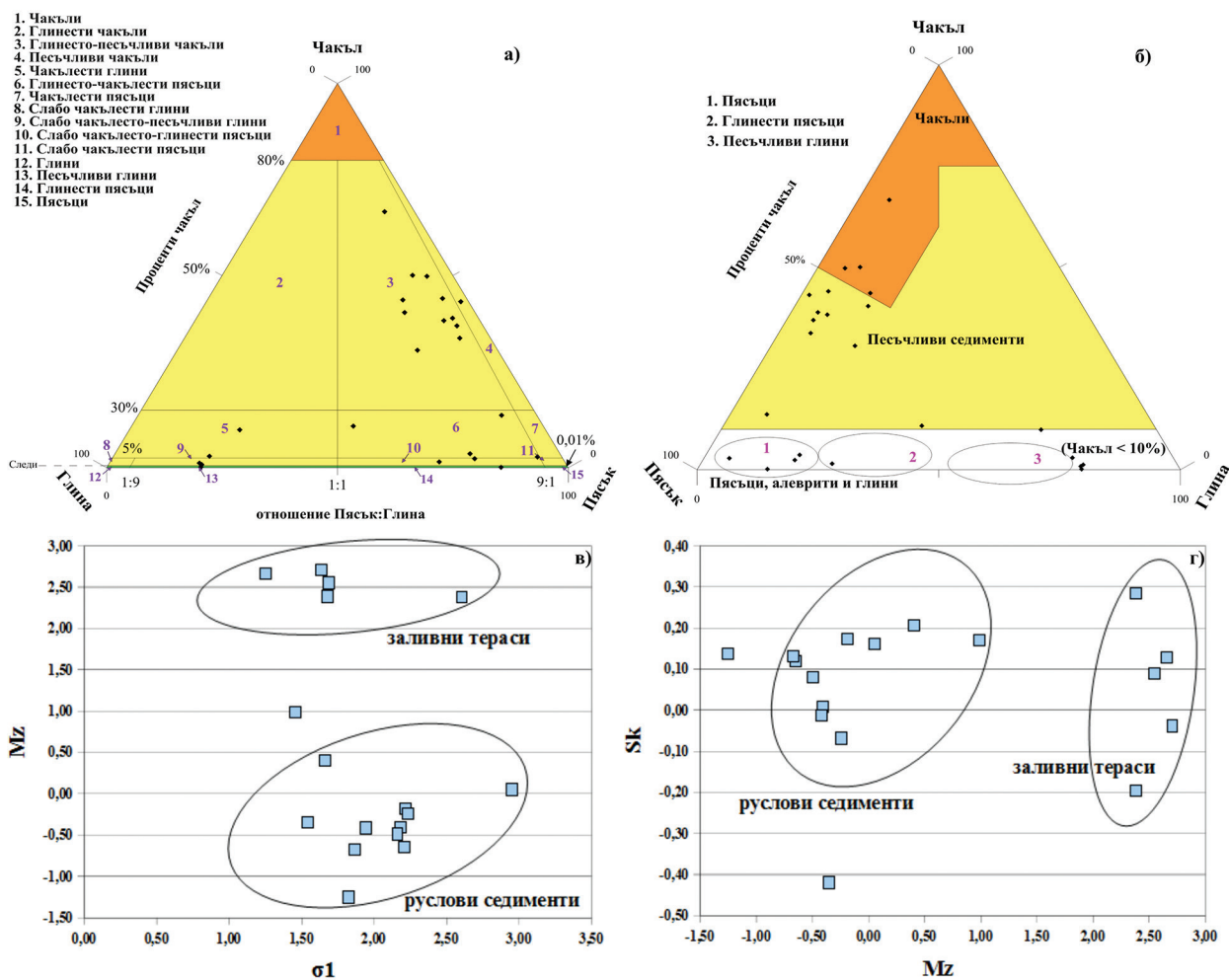
Литоложки разновидности

Използвани са две трикомпонентни диаграми по класификациите на Folk (1954) (фиг. 1a) и Schlee (1973) (фиг. 1б). По първата диаграма седиментите се разделят на 8 разновидности (фиг. 1a). Най-голяма част от тях се определят като глинесто-песъчливи чакъли (археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35 и квартал „Княжево“), на второ място по разпространение са глинесто-чакълести пясъци (квартал „Зона Б-5“, квартал „Сердика“ и археологически обект на ул. Екзарх Йосиф № 35), следват: слабо чакълесто-глинести пясъци (квартал „Сердика“ и археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35), песъчливи

чакъли (археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35) и глинести пясъци (квартал „Сердика“). Пробите от археологически обект на ул. „Цветан Минков“ № 12 са определени като чакълести глини, слабо чакълести песъчливи глини и песъчливи глини. Според втората диаграма седиментите биват 5 разновидности (фиг. 1б). С най-голям дял са песъчливите седименти (археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35, квартал „Княжево“ и квартал „Сердика“), следват песъчливите глини (археологически обект на ул. „Цветан Минков“ № 12), с еднакво разпространение са чакълите (археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35), пясъците (квартал „Зона Б-5“ и квартал „Сердика“) и глинестите пясъци (археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35).

Седиментационни обстановки

За да бъдат определени седиментационните обстановки на две отделни графики са представени връзките между структурните параметри Mz (среден размер), σ_1 (стандартно отклонение) и Sk (симетрия на разпределение) (фиг. 1в, г). Отделени са две обстановки на формиране: руслови и на заливни тераси. Като руслови седименти се определят основната част от пробите от археологическия обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35, квартал „Княжево“ и най-горното ниво от сондажа при квартал „Сердика“. Седиментите на заливните тераси са установени в квартал „Зона Б-5“, квартал „Сердика“ и в една

Фиг. 1. Класификационни диаграми глина-пясък-чакъл: а, по Folk (1954); б, по Schlee (1973); връзка между структурните параметри по Mycielska-Dowgiało & Ludwikowska-Kędzia (2011): в, Mz и σ_1 ; г, Sk и Mz

проба от археологическия обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35.

Заклучение

Седиментният материал по поречието на Владайска река е изключително разнообразен. Представен е от различни вариации от чакъли, пясъци и глини. С най-голямо площно разпространение и количества са пясъците, следвани от глини и в по-малка част от чакъли. Чакълите са установени в по-долните нива на сондажите при квартал „Зона Б-5“, квартал „Сердика“, както и в археологически обект на ул. „Екзарх Йосиф“ № 35. Пясъците преобладават в горните нива на същите сондажи. Единствено при археологическия обект на ул. „Цветан Минков“ № 12 седиментите са представени от различни разновидности глини. Това се дължи на непосредствената близост на обекта до Владайска река. Русловите седименти са в по-големи количества спрямо тези на заливните тераси, като те са кон-

центрирани в двата археологически обекта и в най-горните нива на сондажите при кварталите „Княжево“ и „Сердика“. Седиментите на заливните тераси доминират в сондажите при кварталите „Зона Б-5“ и „Сердика“.

Литература References

- Folk, R.L. 1954. The distinction between grain size and mineral composition in sedimentary rock nomenclature. – *J. Geol.*, 62, 4, 344–359.
- Mycielska-Dowgiało, E., M. Ludwikowska-Kędzia. 2011. Alternative interpretations of grain-size data from Quaternary deposits. – *Geologos*, 17, 4, 189–203.
- Schlee, J. S. 1973. Atlantic continental shelf and slope of the United States; sediment texture of the northeastern part. – *Geological Survey Professional Paper 529-L*, 64 p.
- Todorova N., V. Petrova, N. Atanasova, M. Yaneva. 2020. The well-known and the unknown muslim cemetery near Draz mahala. New data from archaeological and anthropological investigation in 2017. – In: *Edition of National Scientific Conference “90 years – Sofia Museum” (“Serдика – Sredets – Sofia”)*, 2018, 8 (in Bulgarian with English abstract).